

CURSO: baile tradicional CFR FERROL 2025-2026

O baile tradicional

Uxío Leira Luaces

Nesta parte do curso buscamos proporcionar ao profesorado recursos didácticos e metodolóxicos para levar o traballo con soporte musical e o baile ás aulas. Utilizamos ferramentas para levar á escola o baile e a tradición galegas e elaboramos secuencias de aprendizaxe a través do baile.

Traballamos os bailes tradicionais soltos e agarrados para diferentes etapas educativas así como xogos baile e danzas ofrecendo posibles composicións ou elementos coreográficos.

SESIÓN 1

1.- Introducción teórica.- contidos en:

<https://www.efdeportes.com/efd175/el-baile-tradicional-gallego-en-educacion-fisica.htm>

e tamén en:

LEIRA L., Uxío: “O baile tradicional galego como contido na Educación física” *Revista Idea* nº 17 . Ferrol: Centro de formación e recursos do profesorado (Xunta de Galicia), 2011.

2.- Recursos e bibliografía:

***Para usar na aula:**

PRIETO, Mercedes; RIVERA Montse, *Na punta do pé (: Pesdelán)*. Vigo: Kalandraka ed., 2010.

PREGO, Luis. *Para cantar e bailar*. Cobos, Serxio (Ilustrador). Vilaboa: Edicións do Cumio, 2008.

DE LA OSSA, Sergio; IGLESIAS, Xabier; FÜGEDI, János; PARGA, Juan. *Así fan os bailadores (: Repertorio de iniciación aos bailes e danzas de Galicia)*. Baiona: Dos Acordes, 2009.

***Para ampliar información:**

-COTILLA, Edith; COUTO, Gustavo. *Bailabén (: Manual de aprendizaxe do baile tradicional galego)*. Vilaboa: Edicións do Cumio, 2010.

-ALBÁN, Calisto. *O saber do pobo (: enciclopedia do traxe, danza e música tradicionais)*. Vigo: Edicións Xerais de Galicia, 2003.

-LINARES, Juan José. *O baile en Galicia (: Método de aprendizaxe)*. Vigo: Editorial Galaxia, 1986.

-RODRÍGUEZ, Isidoro; PÉREZ, Carmen. *Método de baile galego (: Iniciación)*. Lugo: Ophiusa, 1994.

-Actas do I e II Congreso de Ensinantes de Música Tradicional Galega da Asociación de Gaiteiros Galegos.

-COBOS, Sergio. Bailegramas. Santiago: A central Folque, 2018.

***Recursos na rede:(exemplificacións de paseos, puntos, muiñeira completa...)**

https://www.youtube.com/channel/UCLcnuFKhBzpywX5ix_f5Qg

<https://www.youtube.com/watch?v=9lohZKOSpjo>

https://www.youtube.com/watch?v=-kW_DJz_8cI

<https://aulasgalegas.org/2020/06/17/un-mar-de-muineiras/>

<https://centros.edu.xunta.gal/cfrferrol/aulavirtual/mod/folder/view.php?id=10439>

-Muiñeira do traballo de Pesdelan “Na punta do pé”

<https://www.youtube.com/watch?v=QiB7n6jd-ms>

-Baile e música de Galiza

<https://www.facebook.com/groups/127582183933590/>

-Exemplos de aplicación na aula:

<https://www.edu.xunta.gal/centros/cpisansadurnino/node/1629>

<https://www.edu.xunta.gal/centros/cpisansadurnino/taxonomy/term/1>

<https://www.edu.xunta.gal/centros/cpisansadurnino/node/1794>

<https://www.edu.xunta.gal/centros/cpisansadurnino/node/1837>

Mar de muiñeiras

https://www.youtube.com/watch?v=-kW_DJz_8cI

Lambonciño:

<https://www.youtube.com/watch?v=GNus4AL0LQg>

***Música:**

-Muiñeiras (de 3 partes): Muiñeira de Cabana (Milladoiro), Muiñeira de Pesdelán, Muiñeira de Sergude (Banda das Crechas-Mar de muiñeiras, Muiñeira de Emilio do Vilarón (Airiños da Freba)

-Muiñeira Os Modernos

<https://www.youtube.com/watch?v=ISBq9B7oSW4>

- Cd Pesdelán, na punta do pé
- Cd para cantar e bailar

Discos: Airiños da Freba-Grelos, Fiandola, A requinta da laxeira, Tanto nos ten, Milladoiro

3.- Práctica:

- Exemplificacións didácticas
- Actividades de quecemento e baile- movementos básicos e combinacións
- Xogo baile: a vasoira, xogos (SU) , cambios de par, Lambonciño....
- Muiñeira corrida
- Baile solto.. muiñeira
- Montaxe dunha muiñeira sinxela por grupos. Aplicación na escola.
- Bailes en grupo/roda de parellas: Muiñeira corrida
- Exemplificacións didácticas: ler e bailar...
- Baile solto.. muiñeira, adaptacións para diferentes etapas.

SESIÓNS 2 e 3

Baile solto: repaso de estrutura e partes

Bailes agarrados:Pasodobre, vals, polca, rumba

Bailes e danzas en grupo:

A casaquinha , o regadinho, os arquinhos (para a volta á calma) ...Portugal

Reflexión sobre eventos.. coreografías.. montaxes co baile tradicional e exemplos

1*Práctica:

Baile solto-muiñeira: repaso de estrutura e partes

Bailes agarrados:Pasodobre, vals, polca.

-Muiñeira: movementos básicos e combinacións

-Bailes e danzas en grupo.

- Montaxe dunha muiñeira sinxela por grupos. Aplicación na escola.

2*Reflexión sobre eventos.. coreografías.. montaxes co baile tradicional e exemplos

3*Exemplos Música, Bibliografía

VVAA. *Caderno da danzas do Alentejo*. VOL.01. Alentejo-Portugal, Pédexumbo, 2010.

-CD do grupo Aquí há baile: *Caderno da danzas do Alentejo -adaptações-*

VVAA. *De roda en roda: músicas e danzas do mundo (libro CD-DVD)* Vigo, Ed. Galaxia, 2013.

Música:

-Os arquinhos e a Casaquinha (pezas do mesmo nome no disco de Aquí há baile)

Discos:

Aquí ha baile

Danzas en vídeo/Ligazóns:

Casquinha

<https://vimeo.com/83215777>

Arquinhos

<https://vimeo.com/15031444>

Bibliografía, Música

PRIETO, Mercedes; RIVERA Montse. Entroidanzas DVD (: Pesdelán). Santiago, Pesdelán, 2016.
CAGIAO, E. Historia e recuperación do Entroido de Samede . Ab origine Edicións, 2019.

-Música do Entroidanzas

Danzas en vídeo/Ligazóns

Mazurca valse de Meira-Moaña: Danzas de antroido

<https://www.facebook.com/pesdelan/videos/mazurca-valse-de-meira/692070594815994/>

AULAS E ESPAZOS PARA O BAILE TRADICIONAL EN FERROLTERRA

Grupo de traballo de profesorado de baile tradicional do CFR de Ferrol

Escolas baile do Padroado de Narón, Escola de baile Artabria, Escola de baile de San Sadurniño, Escola de baile de Lago, aulas de baile no local social de Sedes, aulas de baile no Galicia de Caranza

Baile TRADICIONAL en agrupacións: Donas e Galáns, Toxos e flores, Lembranzas do Condado, Alxibeira de Narón, Airiños de Fene, Buxainas de Cedeira, Gamelas e Andurilñas de Espasante, Airiños dos Carrís en Cerdido

Foliadas... As Pontes, San Sadurniño (final de mes), Moeche-foliada do queixo e foliada do festival Irmandiño, Ortigueira- Son cervexeiro, Festival do mundo celta (obradoiros de baile)

Romaría das merendas nas Pontes (mediados de xuño)